

Кудярьська Тетяна,

*доктор філософії, викладач кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника, Україна*

Kudiarska Tetiana,

*Doctor of Philosophy, Lecturer of the Department of Theory and Methodology
of Preschool and Special Education of Vasyl Stefanyk Precarpathian National
University, Ukraine*

Гринчак Анжела,

*магістрантка спеціальності «Спеціальна освіта (Логопедія)»
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
Україна*

Hrinchak Anzhela,

*Master's student of the 1st year of the specialty «Special Education.
Speech therapy» of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ukraine*

ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА У СИСТЕМІ КОРЕКЦІЙНО- РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

THERAPEUTIC PHYSICAL EDUCATION IN THE SYSTEM OF CORRECTIVE AND DEVELOPMENTAL WORK WITH CHILDREN WITH SEVERE SPEECH DISORDERS

У статті авторами проаналізовано мету та завдання лікувальної фізичної культури для здійснення ефективної корекційно-розвивальної роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення в умовах закладу освіти.

Ключові слова: *лікувальна фізична культура, корекційно-розвивальна робота, діти з тяжкими порушеннями мовлення, обладнання, реабілітація.*

In the article, the authors analyzed the purpose and tasks of therapeutic physical culture for the implementation of effective corrective and developmental work with children with severe speech disorders in the conditions of an educational institution.

Key words: *therapeutic physical culture, corrective and developmental work, children with severe speech disorders, equipment, rehabilitation.*

Деякі особливості формування навчальних дій дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку пояснюються специфікою пізнавальних процесів вихованців: відчуттів, сприймань, пам'яті, уяви та мислення. Вікові особливості розумових дій дітей полягають у тому, що кожний із вказаних компонентів розумової діяльності насичений руховим змістом, образами, переживаннями. Під час сприймання інформації у них активізується наочно-дійова форма мислення, потім додається образна і нарешті – понятійно-логічна. Така тріада мислення забезпечує переробку чуттєвої інформації та її узагальнення у складних навчальних схемах.

У навчанні необхідно поєднувати можливості мозку та тіла. Таке поєднання дає змогу мислити образами, символами. За цих умов мислення стає природовідповідним процесом, не порушує гармонію дитини з оточенням, забезпечує поступовий перехід від дійових форм мислення до понятійних.

Діти з тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ) у своїй більшості інтелектуально здорові. Вони потребують рухливих ігор, як і їх однолітки, але у фізичному розвитку відрізняються від здорових дітей. У дітей-логопатів порушена загальна і дрібна моторика, вони більш скуті, дискоординовані, швидше втомлюються, у них порушені слухова увага та пам'ять, що проявляється у несформованості складних координаторних схем, недорозвитку основних рухів та фізичних якостей, відставанні у розвитку просторової організації рухів, труднощів під час виконання рухів за словесною інструкцією, порушенні послідовності елементів дій, недорозвитку дрібної моторики та координації пальців і кистей рук.

В організації корекційно-розвивальної роботи з такої групою дітей із ТПМ у закладах освіти на поміч приходить лікувальна фізична культура (ЛФК).

Лікувальна фізична культура – це набір спеціально підібраних різних фізичних вправ, які використовуються в лікуванні, профілактиці і реабілітації захворювань. Метою використання в корекційній роботі програми з ЛФК є компенсація порушень мовленнєвого розвитку та створення умов для формування навичок вільної комунікації, що сприяє у свою чергу включенню дитини з тяжкими порушеннями мовлення до суспільного життя та її гармонійний розвиток.

Головними завданнями занять із лікувальної фізичної культури є:

- зміцнення опорно-рухової та м'язової систем;
- вдосконалення діяльності серцево-судинної і дихальної систем;
- збільшення життєвої ємності легень;
- формування рухових навичок і вмінь;

- розвиток фізичних якостей;
- корекція мовленнєвих порушень;
- розвиток природних позитивних нахилів і здібностей особистості, потреби і вміння вдосконалюватися;
- розвиток особистості дитини;
- розвиток життєвої компетентності вихованців, формування соціально адаптованої особистості;
- набуття основ гігієни та здорового способу життя;
- сприяння психічному і фізичному розвитку дітей.

Лікувальна фізична культура базується на спеціальних фізичних вправах, спрямованих на розвиток основних сенсомоторних координацій організму дитини (зорової, слухомоторної, вестибулярно-слухомоторно-ритмічної) і на їх основі первинних рухів, формування рухового стереотипу статичної і динамічної основних видів рухів, формування правильної постави, розвитку правильного мовленнєвого дихання. Методи, що застосовуються на заняттях з лікувальної фізкультури тісно пов'язані і переплітаються з методами фізичної культури.

При плануванні та проведенні занять із ЛФК учитель-реабілітолог або інструктор з фізичного виховання повинен врахувати особливості організму дітей, їх знижені функціональні можливості, повільність адаптації до фізичних навантажень.

Лікувальна фізкультура є засобом відновлювальної і компенсаторної терапії, вона сприяє відновленню фізіологічних функцій, уражених хворобливими процесами. З допомогою фізичних вправ можна посилити компенсаторно-пристосувальні функції організму. Під впливом фізичних вправ у тканинах організму настають зміни білкового обміну з утворенням продуктів розпаду, які стимулюють тканинний обмін і, надходячи в кров, підвищують нервово-м'язовий тонус.

Під час проведення занять із ЛФК дорослий повинен врахувати особливості організму дітей, їх знижені функціональні можливості, повільність адаптації до фізичних навантажень, тому особистісно-орієнтований підхід дуже важливий. Враховуючи рекомендації лікаря, учитель-реабілітолог, організовуючи заняття із ЛФК, має досконало вивчити фізичний стан кожного вихованця (рухові можливості, характер захворювання, його важкість).

На заняттях із лікувальної фізкультури застосовується різний спортивний інвентар: скакалки, гімнастичні палиці, м'ячі, гумки (див. на фото 1-2). Окрім цього виконуються такі вправи, як дихальна гімнастика, біг, ходьба, стрибки, вправи, що розвивають гнучкість, силу і витривалість, рухливі ігри.

У розвитку пізнавальної діяльності дітей відіграє важливе значення формування сприймання предметів на дотик. З цією метою на заняттях ЛФК доцільно використовувати різноманітні предмети, які мають різноманітну структуру, форму, розмір (набивні м'ячі, м'ячі різних розмірів тощо). Для розслаблення, підняття настрою вихованців доцільно використовувати різноманітні рухливі ігри, народні ігри, ігри з м'ячем, ігри-мурашники.

Фото 1-2. Кабінет ЛФК у НРЦ Івано-Франківської міської ради

При складанні педагогами програми із занять з ЛФК для кожної дитини передбачають такі напрями діяльності: практичне оволодіння провідними системами фізичного оздоровлення; нормалізація м'язового тону організму дитини через інтеграцію мовленнєвої, пізнавальної, рухової діяльності; корекція просторових уявлень, зокрема, сприймання частин тіла та понять: зліва, справа, вгорі, внизу, засвоєння яких здійснюється шляхом різноманітних вправ із використанням словесних інструкцій, команд; формування різного типу рухів; узгодженість дихання, мовлення та рухів.

Слід звернути увагу на те, що тільки за умови комплексного застосування всіх методів, спільної взаємодії педагогів закладів освіти, учителя-логопеда та практичного психолога буде досягнуто бажаного результату.

Список використаних джерел

1. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина. За ред. проф. В.В. Клапчука. Київ. 1995. 312 с.
2. Соколовський В.С., Романов Н. О., Юшковська О. Г. Лікувальна фізична культура: Підручник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т. 2005. 234 с.
3. Програма з ЛФК. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/korekciini_programy/2-logo-lfk.pdf
4. ЛФК для дітей, які мають порушення опорно-рухового апарату URL: <https://kyiv8.irc.org.ua/news/09-41-37-28-04-2020/>

